

NEXT NORMAL: แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงวิถีทางสังคมของไทย*

NEXT NORMAL: TRENDS IN CHANGING SOCIAL WAYS OF THAILAND

พระครูธรรมศุท (สุทธิพนธ์ สุทธิวจโน)¹, พระปริยัติวัชรกิจ (ไมตรี ปุณฺณมารินโท)²,

พระมหาฉัตรชัย สุนฺดตชโย³, พระมหาพิเชษฐ์ คำงาม⁴, และ ณัฐหทัย นีรติชัย⁵

Phrakhrudhammakut Suttipot Sutdhivajano¹, Phrapariyattivajirakavi Maitree Punyamarinto²,

Phramaha Chatchai Suchattajayo³, Phramaha Phichet Kamngam⁴, and Nathatai Nirattisai⁵

¹⁻⁵คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

¹⁻⁵Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University., Thailand

Corresponding author E-mail: suttipot555@gmail.com

บทคัดย่อ

วิถีการดำรงชีวิตของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไป การดำรงชีวิตวิถีใหม่ New Normal เข้ามาแทนที่อันเนื่องมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งกระทบต่อความปลอดภัยด้านสุขภาพของผู้คน การดำรงชีวิตวิถีใหม่จึงเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการรักษา ระยะห่างทางสังคม การสวมใส่หน้ากากอนามัย การรักษาความสะอาด การปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต เทคโนโลยีเข้ามามีอิทธิพลอย่างมากในทุกๆ ด้าน ทั้งในเรื่องการเรียน การทำงาน การจับจ่ายใช้สอย การปรับตัวจึงเป็นเรื่องสำคัญในสถานการณ์ดังกล่าวแต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปโรคติดต่อยังคงมีอยู่แต่การดำรงชีวิตก็ยังคงต้องดำเนินต่อไป จึงจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้อยู่ในสถานการณ์ดังกล่าวให้ได้ใกล้เคียงกับปกติมากที่สุด ดังนั้นการดำรงชีวิตในสังคมในยุค Next Normal ต้องเรียนรู้และปรับตัวเพื่อจะอยู่ให้ได้อย่างมีความสุข ซึ่งสังคมในยุคนี้เทคโนโลยียังคงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลในการดำรงชีวิตชีวิตบางอย่างที่คนยอมรับมากขึ้น เช่น การทำงานจากที่บ้าน การเรียนผ่านระบบออนไลน์ การใช้จ่ายผ่าน Mobile Banking สิ่งต่างๆ เหล่านี้หลายภาคส่วนมองว่าเป็นเรื่องที่ดีช่วยประหยัดทั้งเวลา และทรัพยากร ซึ่งสิ่งที่จำเป็นและเป็นปัจจัยสำคัญที่จะขับเคลื่อนวิถีชีวิตของประชาชนในสังคมยุคปัจจุบันและอนาคต คือ เทคโนโลยี เพราะปัจจุบัน

* Received 16 February 2023; Revised 19 February 2023; Accepted 27 February 2023

เทคโนโลยีเข้ามามีอิทธิพลในชีวิตของผู้คน อุปกรณ์ที่อยู่รอบตัวล้วนแล้วแต่ใช้เทคโนโลยีร่วมกับอินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะเป็น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์เครื่องใช้ในบ้าน ซึ่งเป็นสิ่งช่วยสนับสนุนอำนวยความสะดวกให้มนุษย์

คำสำคัญ: วิถีปกติใหม่, แนวโน้มการเปลี่ยนแปลง, วิถีทางสังคมของไทย

Abstract

The way of life of human beings has changed. New way of living, New Normal has come to replace it due to the epidemic of the Coronavirus 2019, which affects people's health safety. A new way of life was born. Whether it's maintaining social distance. wearing a mask cleanliness lifestyle modification Technology has a huge influence on every aspect, including learning, working, and spending. Therefore, adaptation is important in such situations, but as time passes, contagious diseases still exist, but life must continue. Therefore, it is necessary to learn to live in such situations as close to normal as possible. Therefore, living in a society in the Next Normal era must learn and adapt in order to live happily. In today's society, technology is still an important factor influencing the lives of some people who are more accepting, such as working from home. online learning Spending through Mobile Banking, these things, many sectors see as a good thing, save both time and resources, which is necessary and an important factor that will drive the way of life of people in today's society and in the future is technology because nowadays, technology is influencing people's lives. The surrounding devices are all using technology in conjunction with the Internet, whether mobile phones, computers, home appliances. which is an aid to support human convenience

Keyword: New normal, Changing trends, social ways of Thailand

บทนำ

ท่ามกลางการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา COVID-19 ที่ยังไม่มีจุดหมายปลายทางว่าจะสิ้นสุดลงเมื่อไร แม้จะผ่านระยะเวลามาเกือบ 3 ปีแล้ว ซึ่งการระบาดในครั้งนี้นับเป็นการระบาดของโรคครั้งใหญ่อีกครั้งหนึ่งของมวลมนุษยชนทั่วโลกที่สร้างความเสียหายอย่างใหญ่หลวงแก่ทุกภาคส่วนในหลายๆ ด้านไม่ว่าจะเป็น ด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม (พระครูธรรมศุต และคณะ, 2564) รวมถึงด้านอื่นๆ อีกมากมาย ซึ่งความรุนแรงของการระบาดในครั้งนี้นับสร้างบาดแผลและความเจ็บปวดให้แก่ผู้คนเป็นจำนวนมาก แต่ทั้งนี้เมื่อระยะเวลาล่วงเลยมาแรมปีการระบาดของโรคงยังไม่มีสิ้นสุด (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2565) ฉะนั้น เมื่อไม่สามารถหยุดยั้งเชื้อโรคได้ผู้คนจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้ที่จะอยู่และปรับตัวให้เหมาะสมในสังคมที่ยังมีการระบาดของเชื้อโรคให้ได้ ซึ่งรัฐบาลและกระทรวงสาธารณสุขของหลายๆ ประเทศจึงพยายามหาวิธีการที่จะทำให้ประชาชนสามารถกลับมาใช้ชีวิตได้ใกล้เคียงปกติมากที่สุดเพื่อให้ประเทศสามารถเดินหน้าต่อไปได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ทุกภาคส่วนจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ ทั้งวิธีการเรียน การทำงาน การใช้ชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป โดยหันมาใช้ชีวิตแบบ New Normal ไม่ว่าจะเป็นการสวมหน้ากากอนามัยเมื่ออยู่ในที่ชุมชน การตรวจ ATK การล้างมือด้วยแอลกอฮอล์ การทำงานจากที่บ้าน การเรียนออนไลน์ เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันคนส่วนใหญ่เริ่มปรับตัวและคุ้นชินกับการดำรงชีวิตแบบ New Normal แล้ว แม้ว่าจะยังไม่สามารถกลับไปใช้ชีวิตได้ปกติดังเช่นในอดีตแต่ประชาชนก็สามารถปรับตัวและเรียนรู้ที่จะอยู่ท่ามกลางโรคระบาดได้ด้วยการระมัดระวังและป้องกันตนเอง โดยอาศัยการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมา ซึ่งผลจากการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา COVID-19 (พนัส จันทร์ศรีทอง, 2565) นี้ทำให้วิถีชีวิตการดำรงชีวิตของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปทั้งด้านดีและด้านร้าย ซึ่งท่ามกลางวิกฤติที่ผ่านมาก่อให้เกิดการพัฒนาและเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ในยุค New Normal แต่ทั้งนี้ท่ามกลางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาการดำรงชีวิตในยุควิถีใหม่ อาจไม่ตอบสนองความต้องการของมนุษย์เท่าที่ควร เพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวแบบฉับพลัน เร่งด่วน บางอย่างไม่มี การวางแผนไว้ล่วงหน้า อาจทำให้ประชากรบางกลุ่มไม่สามารถปรับตัวได้เท่าทันกับสถานการณ์

ดังนั้นเพื่อให้การดำรงชีวิตของมนุษย์มีความคล่องตัว สะดวกสบาย และตอบโจทย์จากประสบการณ์ที่ผ่านมาและพร้อมรับมือกับสถานการณ์ต่างๆที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังนั้นทุกภาคส่วนจึงควรหันมาปรับตัวและเรียนรู้ สิ่งต่างๆ เพื่อให้เข้ากับการดำรงชีวิตในยุค Next Normal

บทความวิชาการเรื่องนี้ ได้ชี้ให้เห็นถึงความเป็นมาและกระบวนการการใช้ชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป ของประชาชนคนไทยและสังคมโลกในช่วงสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา COVID-19 ไม่ว่าจะเป็นการดำรงชีวิตแบบ Normal, New Normal และ Next Normal ทั้งนี้ยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงลักษณะสังคมแต่ละช่วงว่ามีปัจจัยพื้นฐานวิถีทางสังคมที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ยานพาหนะ โซเชียลมีเดีย สินค้าอุปโภค บริโภค โทรศัพท์มือถือ พลังงาน และเงิน มีการเปลี่ยนแปลงไปทิศทางไหนอย่างไร รวมถึงสถานการณ์และวิถีทางสังคมของไทย ด้านสังคมวัฒนธรรม การศึกษา สาธารณสุข เศรษฐกิจ และการเมือง ที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนไทยทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

ลักษณะสังคมยุค Next Normal

ลักษณะสังคมยุค NEXT NORMAL มีลักษณะ (กองบรรณาธิการ, 2563) ดังนี้

Next Normal	
ที่อยู่อาศัย	Smart home มีการนำเทคโนโลยีมาช่วยให้สามารถใช้งานฟังก์ชันต่างๆในบ้านได้อย่างสะดวกสบายและปลอดภัยผ่านแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือ
อาหาร	เน้นการกินอย่างยั่งยืน ที่ดีต่อสุขภาพและไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมในระยะยาว รูปแบบการบริโภคอาหาร plant forward เน้นส่วนผสมที่เป็นผักผลไม้ธัญพืชต่างๆหรือเนื้อสัตว์ทางเลือก plant based meat
เครื่องนุ่งห่ม	นอกจากสะท้อนให้เห็นถึงภาพลักษณ์ของผู้สวมใส่และตอบสนองความต้องการด้านความสวยงาม แปรนตร์ต่างๆ ยังให้ความสำคัญกับการเลือกใช้วัสดุและกระบวนการผลิต

	ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เพราะเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงมุมมองการใช้ชีวิตและทัศนคติที่ถูกส่งผ่านการแต่งกาย
ยารักษาโรค	ทัศนคติของผู้คนที่มีต่อสุขภาพจะเน้นการหายาเพื่อป้องกัน ไม่ให้เกิดปัญหามากกว่าการรักษาเมื่อสุขภาพเริ่มแย่
ยานพาหนะ	รูปแบบของยานยนต์ไร้คนขับหรือรถยนต์ไฟฟ้าที่เคยเป็นสิ่งใหม่จะพบเห็นได้ทั่วไป
โซเชียลมีเดีย	จะมีฟีเจอร์ใหม่ๆ เพื่อตอบสนองการใช้งานที่หลากหลาย มีแนวคิดการตลาดเพื่อดึงดูดใจผู้ใช้งาน
สินค้าอุปโภค บริโภค FMCG	สินค้าที่ผลิตจากธรรมชาติปราศจากสารปรุงแต่งจะเป็นสิ่งที่ผู้บริโภคมองหา ทั้งบรรจุภัณฑ์ที่ย่อยสลายได้ จะกลายเป็นเรื่องปกติเพราะลดต้นทุนผู้ผลิตและไม่เหลือทิ้งเป็นภาระของผู้บริโภค
โทรศัพท์มือถือ	มีการอัปเดตนวัตกรรมใหม่ๆ อยู่เสมอ และหันมาใส่ใจเรื่องสิ่งแวดล้อม
พลังงาน	พลังงานทดแทนและพลังงานหมุนเวียนจะทวีความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากเทคโนโลยีพลังงานทดแทนจะมีความก้าวหน้าและพัฒนาสูงขึ้นทำให้ต้นทุนของพลังงานเหล่านี้ลดลง โดยเฉพาะพลังงานจากแสงอาทิตย์และเชื้อเพลิงขยะ
เงิน	คนจะหันมาใช้จ่ายผ่าน e-payment มากขึ้น ช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมาทั้งในรูปแบบ e-money , card payment และ internet & mobile banking เพื่อชำระค่าใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภค การซื้อสินค้า รวมถึงชำระค่าโฆษณาผ่านการทำการตลาดในช่องทาง social media

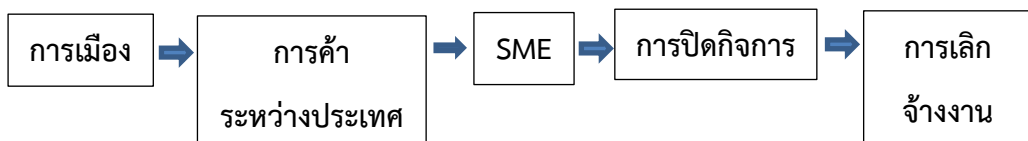
จะเห็นได้ว่า ปัจจัยพื้นฐานทั้ง 10 ด้านของการใช้ชีวิตแบบ Next Normal จะให้ความสำคัญและใส่ใจกับสิ่งแวดล้อม การใช้พลังงานทดแทน เป็นอย่างยิ่ง เทคโนโลยีเป็นสิ่งสำคัญที่จะเข้ามาอำนวยความสะดวกให้กับมนุษย์ ดังจะเห็นได้จากด้านปัจจัย 4 ไม่ว่าจะเป็น

ด้านอาหาร ผู้คนจะหันมาใส่ใจการรับประทานอาหารเพื่อดูแลสุขภาพกันมากขึ้น ส่วนหนึ่งอาจเป็นผลมาจากการได้รับบทเรียนจากการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา Covid-19 ที่ทำให้ผู้คนเริ่มหันมาสนใจเรื่องอาหารการกินเพื่อบำรุงรักษาสุขภาพ เพื่อป้องกันการเจ็บไข้ได้ป่วยที่อาจเกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด ด้านเครื่องแต่งกาย ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคจะให้ความสนใจกับผลิตภัณฑ์ที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม วัสดุที่ผลิตจะเน้นที่ไม่ทำลายธรรมชาติ เช่น ต่อต้านวัสดุที่ทำมาจากสัตว์ ด้านการรักษาโรคผู้คนจะหันมาใส่ใจสุขภาพโดยเฉพาะการเตรียมการป้องกันมากกว่าการแก้ไข ไม่ว่าจะเป็นการทานอาหารเสริมเพื่อบำรุงร่างกายและเพื่อป้องกันการเจ็บป่วย เพราะการปล่อยให้เจ็บป่วยแล้วค่อยมารักษาอาจไม่ทันการอาจเกิดอันตรายถึงแก่ชีวิตได้ ส่วนด้านสินค้าอุปโภค บริโภค จะเน้นให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์ที่ย่อยสลายได้ ผลิตภัณฑ์ที่มาจากธรรมชาติ เช่น สินค้าออร์แกนิก วัสดุจากธรรมชาติ มีการใช้พลังงานทดแทนและพลังงานหมุนเวียนมากขึ้น เช่น พลังงานจากแสงอาทิตย์ รถยนต์จะเป็นยานพาหนะที่ไร้คนขับ ใช้พลังงานไฟฟ้าในการขับเคลื่อน ผู้คนหันมาสนใจโซเชียลมีเดียมากขึ้นในทุกช่วงวัย เช่น แอปพลิเคชัน TikTok แอปพลิเคชันที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร โทรศัพท์มือถือจะมีการใส่นวัตกรรมใหม่ๆ ที่ทันสมัยและตอบสนองความต้องการในชีวิตของผู้คน มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในที่อยู่อาศัยเป็นการแบ่งเบาภาระและช่วยทำให้ผู้อยู่อาศัยได้รับความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็น การเปิด-ปิดเครื่องใช้ภายในบ้านผ่านแอปพลิเคชันมือถือ โดยเฉพาะปัจจุบันผู้คนหันมาใช้ผ่านแอปพลิเคชันของธนาคารทางโทรศัพท์มือถือมากกว่าการใช้เงินสด ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้บางส่วนได้ปรับปรุงและพัฒนามาจากผลพวงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา Covid-19 ที่มนุษย์จะต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ในช่วงเวลานั้นๆ แม้ในช่วงแรกจะมีการติดขัดหรือไม่คล่องตัวในการดำรงชีวิตก็ตามเพราะบางเรื่องเป็นสิ่งใหม่ที่ต้องเรียนรู้ แต่บางเรื่องเป็นสิ่งที่มีความรู้แล้วแต่ไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร ดังนั้นเมื่อมีเหตุการณ์ที่ไม่ได้วางแผนล่วงหน้าเกิดขึ้นมนุษย์จึงจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์นั้นๆ บางคนอาจใช้เวลาไม่ยาวนานในการปรับตัว โดยเฉพาะวัยรุ่นหนุ่มสาว หรือวัยทำงาน ที่มีการเรียนรู้เร็วจะสามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็ว แต่ในขณะที่ผู้สูงอายุและเด็ก อาจเป็นวัยที่ต้องใช้เวลาเรียนรู้และปรับตัว ซึ่งในระยะแรกอาจมีการต่อต้านหรือไม่ยอมรับ

สภาพปัญหาที่ท้าทายในยุค Next Normal

ก่อนเหตุการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 เศรษฐกิจไทยก็อยู่ในภาวะที่ต้องเผชิญความท้าทายรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งภายในประเทศที่กัดกร่อนเสถียรภาพของประเทศไทยมานานว่าทศวรรษ จากความไม่แน่นอนทางทางการเมือง และการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ เมื่อมีวิกฤต COVID-19 เข้ามาซ้ำเติมก็ยิ่งส่งผลทำให้ผู้ประกอบการทั้ง SMEs ธุรกิจขนาดใหญ่หลายรายขาดรายได้ สภาพคล่องไม่เพียงพอ มีความเสี่ยงถึงขั้นปิดกิจการ ตลอดจนประชาชนทั่วไปขาดรายได้ ถูกเลิกจ้างงานจำนวนมากปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ส่งผลกระทบต่อคนไทยทุกภาคส่วน ทำให้ทุกวันนี้คนไทยบางกลุ่มยังคงมีงานทำ มีเงิน แต่ก็ไม่รู้ว่าจะมีงานทำ มีเงินใช้ได้สักกี่สัปดาห์ อีกกี่เดือน ท่ามกลางการปิดกิจการที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องแต่คนไทยบางกลุ่มวันนี้ ถึงแม้จะยังคงมีงานทำ แต่อาจไม่มีเงิน เพราะธุรกิจขาดรายได้ทำให้เกิดผลกระทบ พนักงานต้อง Leave without pay และคนไทยบางกลุ่มวันนี้ไม่มีงานทำ ไม่มีเงิน วิกฤตจากไวรัสร้ายและวิกฤตทางการเมืองกำลังซ้ำเติมวิกฤตเศรษฐกิจ และอาจลุกลามไปสู่วิกฤตทางสังคม

การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาที่เริ่มขยายวงกว้างไปทั่วโลกจนเป็นที่รู้จักกันในชื่อของวิกฤต COVID-19 นำมาซึ่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจทั่วโลก ส่งผลทำให้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินธุรกิจ และรูปแบบการดำรงชีวิตของทุกคนที่ต้องมีการปรับตัวเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (ชัยทวี เสนะวงศ์, 2564) จนอาจทำให้กลายเป็นวิถีชีวิตปกติที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นวิถีชีวิตรูปแบบใหม่อย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนซึ่งหลายคนเรียกกันว่า วิถีปกติรูปแบบใหม่ หรือ New Normal อันส่งผลกระทบต่อวิถีธุรกิจในยุคใหม่ หรือ Next Normal คือการที่ผู้คนและสังคมมีวิถีชีวิตที่ผสมผสานไปกับเครื่องมือดิจิทัลมากขึ้นเรื่อยๆ จนแทบจะกลายเป็นเนื้อเดียวกัน โดยเฉพาะด้านธุรกิจ พฤติกรรมผู้ซื้อเปลี่ยนไป ธุรกิจขนาดใหญ่ย่อตัวลง ขณะที่แบรนด์ท้องถิ่นเติบโตมากขึ้น

Next Normal กับ 6 วิธีปกติใหม่ในการใช้ชีวิตประจำวัน

ธุรกิจต้องเรียนรู้และปรับวิธีการดำเนินธุรกิจรูปแบบใหม่ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้บริโภค ลูกจ้าง พนักงาน และบุคคลต่างๆ ที่มีส่วนได้เสีย ที่วันนี้กำลังเปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิง (Thaipfa, 2566) ดังนี้

1. All In Home การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ทำให้บุคคลทั่วไปกังวลใจกับการออกไปทำกิจกรรมต่างๆ นอกบ้าน ทั้งกิจกรรมการงานและกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจคนส่วนใหญ่จึงใช้เวลาเกือบทั้งวันทำกิจกรรมต่างๆ อยู่ที่บ้าน หลายคนเริ่มรู้สึกถึงความอบอุ่น ความสะดวกสบาย และเวลาที่มากขึ้นกับการทำกิจกรรมทั้งหมดในบ้าน

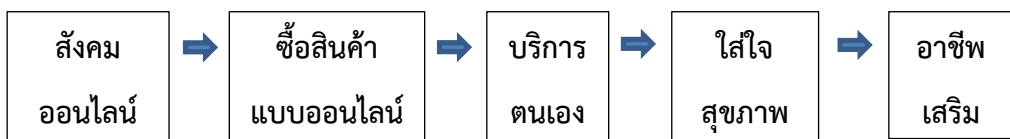
2. Online Identity เนื่องจากบุคคลทั่วไปในปัจจุบันมีการพบเจอบุคคลอื่นๆ น้อยลงทั้งจากวิธีการทำงานและความกังวลใจเกี่ยวกับไวรัส COVID-19 ทำให้คนจำนวนมากติดต่อสื่อสารกันผ่านออนไลน์แต่ละคนจึงให้ความสำคัญกับสถานะบนโลกออนไลน์มากยิ่งขึ้น มีการสร้างการรับรู้เกี่ยวกับตัวตนของบุคคลผ่านโลกออนไลน์มากขึ้น เช่น การสร้าง Background เสมือนจริงในการประชุมเพื่อสะท้อนตัวตนของตนเอง การโพสต์หรือการแชร์กิจกรรมต่างๆ ที่ทำในบ้านผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ

3. Online Shopping การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ทำให้บุคคลทั่วไปเริ่มคุ้นเคยกับการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ ซึ่งทำให้ลดความเสี่ยงจากการออกไปพบปะผู้คน ประหยัดเวลา และยังสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายมากกว่าพฤติกรรมการจับจ่ายใช้สอยออนไลน์จึงยังคงเติบโตต่อไปภายใต้วิถีชีวิตปกติใหม่ รวมทั้งบุคคลทั่วไปยังคุ้นเคยกับการหาข้อมูลสินค้า/บริการ เพื่อเปรียบเทียบความคุ้มค่าที่ทำได้อย่างสะดวกสบายมากขึ้น บุคคลทั่วไปจึงเรียกร้องสินค้าที่มีมาตรฐานเพิ่มขึ้นและมีราคาลดลง

4. Self Service จากการที่บุคคลทั่วไปใช้ชีวิตอยู่ที่บ้านมากขึ้นเกือบจะตลอดทั้งวัน รวมทั้งความกังวลใจกับสุขอนามัยของบุคคลอื่นๆ ที่เข้าไปเกี่ยวข้อง ทำให้แต่ละบุคคลคุ้นเคยกับการทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตัวเอง ไม่ว่าจะเป็น การหาข้อมูลสินค้า/บริการ การสั่งซื้อออนไลน์ และการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับสินค้า/บริการด้วยตนเอง

5. Health Concern การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ทำให้บุคคลทั่วไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุให้ความใส่ใจและห่วงใยสุขภาพมากขึ้น บุคคลทั่วไปเริ่มคุ้นชินกับการต้องรักษาระยะห่างทางสังคม (Social distancing) และการรักษาสุขอนามัยตลอดเวลา จึงอาจตั้งคำถามเชิงสุขอนามัยต่อสินค้า/บริการที่ใช้มากยิ่งขึ้น

6. Multiple Income Streams การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ทำให้หลายคนถูกเลิกจ้าง หรือต้องหยุดงาน หรือทำงานที่บ้าน ทำให้รายได้ลดลง จึงต้องหาอาชีพเสริมเพื่อแหล่งรายได้ทางอื่นๆ ทั้งนี้ อาชีพเสริมต่างๆ อาจสร้างรายได้ให้กับบุคคลมากกว่า หรือใกล้เคียงกับงานประจำทำให้ภายใต้วิถีปกติใหม่ บุคคลจำนวนมากจึงต้องการมีรายได้เสริมต่อไปเพื่อป้องกันความเสี่ยงจากเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝัน ต้องการมีรายได้และมีเวลามากขึ้น

จะเห็นได้ว่า การดำเนินชีวิตของผู้คนในยุคที่มีการระบาดของเชื้อโรคแม้ว่าจะผ่านช่วงเวลาที่วิกฤติมาแล้วแต่ผลที่ตามมาคือ วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปผู้คนอยู่บ้านกันมากขึ้น อินเทอร์เน็ตมีความสำคัญมากในยุคนี้เกือบทุกกิจกรรมจะผ่านระบบอินเทอร์เน็ตไม่ว่าจะเป็น การเรียน การทำงาน หรือแม้กระทั่งการจับจ่ายซื้อของ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวทำให้เกิดการเรียนรู้ทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ สิ่งต่างๆ ที่ไม่เคยเรียนรู้ก็ได้เรียนรู้ผ่านช่วงเวลาดังกล่าว ประชาชนหันมาสนใจสุขภาพกันมากขึ้น ซึ่งวิกฤติดังกล่าวทำให้ทั่วโลกได้เรียนรู้และปรับตัว

Next Normal กับ 6 วิธีการดำเนินธุรกิจแบบใหม่

ต่อไปนี้ภาคธุรกิจหรือผู้บริหารองค์กรต้องให้ความสำคัญและปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียกับองค์กรทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นลูกค้า ผู้บริโภค และพนักงานที่ไม่เหมือนเดิม (Thaipfa, 2566) อีกต่อไป

1. Work from home มาตรการล็อกดาวน์ในหลายพื้นที่จากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ทำให้บริษัทห้างร้านต่างๆ เริ่มมีการกำหนดมาตรการในการอนุญาตให้พนักงานทำงานที่บ้านผลปรากฏว่าในหลายกรณีส่งผลทำให้ต้นทุนลดลงและมีประสิทธิภาพมากขึ้น อีกทั้งเทคโนโลยีก็ได้พัฒนาอย่างก้าวกระโดดในช่วงที่ผ่านมา เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการทำงานหรือประชุมที่บ้านนอกจากนั้นการแพร่ระบาดของ COVID-19 ก็ยังไม่ได้หมดลงโดยสิ้นเชิง มาตรการในการทำงานที่บ้านจึงอาจกลายเป็นวิถีปกติใหม่ของการดำเนินธุรกิจของหลายๆ องค์กรธุรกิจจึงต้องเตรียมความพร้อมของบุคลากร และเพิ่มความเอาใจใส่ในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการทำงานเพื่อลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพมากขึ้น

2. Online Channel เมื่อผู้บริโภคได้ลองสั่งซื้อสินค้าหรือใช้บริการผ่านทางออนไลน์ อันเนื่องมาจากมาตรการล็อกดาวน์ที่หลายคนไม่สามารถออกจากบ้านได้ และต่อเนื่องมาจนปัจจุบันจากความกังวลใจในการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 บริษัทห้างร้านต่างๆ จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องมีการเพิ่มช่องทางในการซื้อขายและการติดต่อผ่านออนไลน์หรือแพลตฟอร์มดิจิทัลต่างๆ บางแห่งอาจใช้เป็นเพียงช่องทางในการติดต่อสอบถาม เช่น การตอบกลับการสนทนาอัตโนมัติผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ Chatbot บางแห่งอาจใช้เป็นช่องทางในการขายสินค้า/บริการผ่านอินเทอร์เน็ต เช่น การ Live Streaming ขายของออนไลน์ รวมไปถึงการชำระค่าสินค้า/บริการออนไลน์ เช่น E-Payment แต่บางธุรกิจอาจมีการพัฒนาไปจนถึงขั้นการสร้างประสบการณ์ในการใช้สินค้า/บริการออนไลน์ เช่น การท่องเที่ยวเสมือนจริงออนไลน์ การชมคอนเสิร์ตออนไลน์ การเรียนออนไลน์ เป็นต้น ธุรกิจที่ต้องการอยู่รอดจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องปรับตัวเพิ่มช่องทางในการขายของออนไลน์มากขึ้นการเพิ่มช่องทางออนไลน์จะส่งผลทำให้ธุรกิจสามารถขยายฐานลูกค้าใหม่ได้อย่างมหาศาล และยังเป็นการรักษาฐานลูกค้าเดิมด้วยการส่งข่าวสารกิจกรรมต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างธุรกิจกับลูกค้าเดิม และยังสามารถเพิ่มโอกาสให้ลูกค้าเดิมมีการตัดสินใจซื้อสินค้าบริการเพิ่มเติมในอนาคต

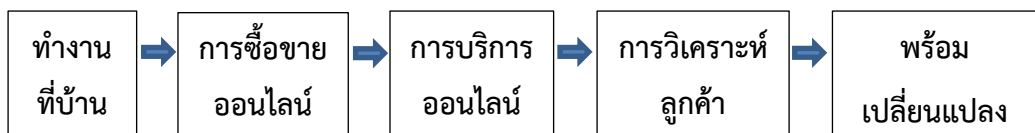
3. Delivery Option เมื่อผู้บริโภคคุ้นเคยกับการสั่งซื้อสินค้า/บริการออนไลน์ บริษัทห้างร้านต่างๆ จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องคำนึงถึงบริการต่างๆ ในการขนส่งสินค้า/บริการไปยังผู้บริโภค อาจต้องมีโปรโมชั่นในการนำส่งสินค้า/บริการไปยังบ้านพักอาศัยหรือที่ทำงานของลูกค้า มีโปรโมชั่นส่งฟรี หรืออาจมีโปรโมชั่นให้กำหนดหรือเปลี่ยนแปลงสถานที่และเวลาในการขนส่งได้อีกด้วยทางรอดของธุรกิจในปัจจุบันจึงมีความจำเป็นต้องบริหารจัดการช่องทางการจัดจำหน่ายและการจัดส่งสินค้าให้มีความรวดเร็วมากขึ้น มีความคล่องตัวมากขึ้นแต่มีต้นทุนที่ต่ำ

4. Risk Management ธุรกิจในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นธุรกิจขนาดใหญ่หรือขนาดเล็กจะต้องมีแผนงานในการบริหารความเสี่ยงอย่างชัดเจน เริ่มต้นตั้งแต่การสำรวจปัจจัยเสี่ยงของธุรกิจ แนวทางในการลดโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง รวมทั้งแนวทางที่จะบรรเทาความเสียหายหากเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝัน เช่น ธุรกิจที่ต้องพึ่งพาวัตถุดิบ หรือพึ่งพานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ หรือต้องพึ่งพาการส่งออกสินค้าไปยังต่างประเทศ หากไม่มีแผนงานในการบริหารความเสี่ยงในช่วงวิกฤต COVID-19 ก็อาจจะไม่สามารถนำพาองค์กรให้อยู่รอดมาได้จนปัจจุบัน

5. Data Analytics ธุรกิจที่ต้องการรอดและรุ่งต้องรู้จักนำข้อมูลจากธุรกิจเองหรือจากผู้ให้บริการต่างๆ เช่น Google Analytics, Facebook Insights มาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาสินค้า/

บริการ และวางแผนการตลาด ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไปในวิถีปกติใหม่ ทั้งนี้ ธุรกิจต้องทำการสำรวจข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ว่าลูกค้ามีความพึงพอใจในสินค้า/บริการหรือไม่ ลูกค้ามีปัญหาอะไรที่ธุรกิจสามารถนำเสนอหรือพัฒนาสินค้า/บริการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวในขณะเดียวกันก็ต้องมีการสำรวจข้อมูลและวิเคราะห์ติดตามแนวโน้มตลาดว่ามีทิศทางอย่างไรเพื่อที่จะได้นำไปพัฒนาสินค้า/บริการให้เป็นที่ต้องการและมีความสามารถในการแข่งขันกับคู่แข่งต่อไป รวมทั้งต้องมีการวิเคราะห์ว่าลูกค้ามีลักษณะและพฤติกรรมในโลกออนไลน์อย่างไร ควรจะใช้ช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ใดที่จะเหมาะสำหรับการโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้า/บริการแต่ละผลิตภัณฑ์

6. Ready to reform ภายใต้ New Normal ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของผู้บริโภคและวิถีการดำเนินธุรกิจอย่างสิ้นเชิงและรวดเร็ว ส่งผลทำให้ธุรกิจต้องเตรียมพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในอนาคตให้ทันทั่วทั้งตลอดเวลา เพื่อให้ทันต่อการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคและทันต่อการแข่งขันในอุตสาหกรรม

จะเห็นได้ว่า วิธีการดำเนินธุรกิจแบบใหม่เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตเข้ามามีอิทธิพลเป็นอย่างมากในการขับเคลื่อนงาน สิ่งที่สะท้อนให้เห็นชัดเจนในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา คือ วิถีชีวิตทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคเปลี่ยนไปอย่างชัดเจน คือ ผู้บริโภคจะไม่ค่อยออกนอกบ้านไปจับจ่ายซื้อของแต่จะซื้อของผ่านระบบออนไลน์ ดังนั้นผู้ผลิตหรือเจ้าของกิจการจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินกิจการแบบใหม่ เช่น การจัดโปรโมชั่นผ่านระบบออนไลน์แทนการจัดกิจกรรมในพื้นที่ การปรับเปลี่ยนระบบการจับจ่ายซื้อของผ่านระบบออนไลน์ให้มีความสมบูรณ์ขึ้นอันเนื่องมาจากการเติบโตอย่างรวดเร็วของการซื้อขายผ่านระบบออนไลน์ การปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารจัดการภายในองค์กร เป็นต้น แต่ทั้งนี้การที่จะทำให้ทุกอย่างสมบูรณ์ต้องใช้เวลาและร่วมกันเรียนรู้ร่วมกันทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค

ความแตกต่างในการดำรงชีวิตในช่วง 3 ยุค

ลักษณะการดำรงชีวิตในแต่ละยุคสมัยย่อมมีความแตกต่างกันจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ การเรียนรู้และการปรับตัวของแต่ละบุคคล ซึ่งการดำรงชีวิตทั้ง 3 ยุค ไม่ว่าจะเป็นยุค Normal, New Normal และ Next Normal บางอย่างมีความใกล้เคียงกัน บางอย่างมีการพัฒนาต่อยอดจากยุคหนึ่งไปสู่อีกยุคหนึ่งให้มีความทันสมัยและสะดวกสบายมากขึ้น บางอย่าง เป็นการคิดค้นขึ้นใหม่ ดังจะเห็นได้จากข้อมูลการเปรียบเทียบใน 3 ยุค ดังนี้

ตารางเปรียบเทียบการดำรงชีวิตแบบ Normal, New Normal และ Next Normal

ปัจจัยพื้นฐาน	Normal	New Normal	Next Normal
ที่อยู่อาศัย	มีสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน เช่น พัดลม แอร์ แต่เป็นการทำงานแบบขั้นพื้นฐานไม่ได้ใช้เทคโนโลยีที่ซับซ้อนหรือสะดวกสบายเท่าที่ควร	มีการนำเทคโนโลยีมาใช้อำนวยความสะดวกและปลอดภัยส่วนมากจะอยู่ในครอบครัวฐานะค่อนข้างดีแต่อยู่ในสัดส่วนค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนประชากร	มีการนำเทคโนโลยีมาช่วยให้สามารถใช้งานฟังก์ชันต่างๆ ในบ้านได้อย่างสะดวกสบายและปลอดภัย เช่น การสั่งเปิด-ปิดแอร์ ผ่านแอปพลิเคชันมือถือ
อาหาร	เน้นการกินอาหารที่สะดวกสบาย เช่น อาหาร fast food จะมีเพียงคนส่วนน้อยที่เน้นให้ความสำคัญกับอาหารสุขภาพ	ผู้คนเริ่มหันมาให้ความสนใจกับการปรุงอาหารรับประทานเอง และเน้นอาหารสุขภาพมากขึ้น	เน้นการกินอย่างยั่งยืน ที่ดีต่อสุขภาพและไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมในระยะยาว
เครื่องนุ่งห่ม	เน้นการแต่งกายตามความเหมาะสมของช่วงวัยและการซื้อขายที่สะดวกสบาย	ให้ความสำคัญกับคุณภาพ ความคุ้มค่า และราคาที่เหมาะสมตามสภาพเศรษฐกิจ	ยังให้ความสำคัญกับการเลือกใช้วัสดุและกระบวนการ

			ผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น
ยารักษาโรค	ยาสามัญประจำบ้าน ที่มีอยู่ในบ้าน จะซื้อ ยารักษาเมื่อเจ็บป่วย	มีการเตรียมพร้อม เรื่องยารักษาโรคทั้ง การป้องกันและการ รักษา ร่วมกับการ ทานอาหารเสริมเพื่อ ป้องกันรักษาโรค	เน้นการหายาเพื่อ ป้องกันไม่ให้เกิด ปัญหามากกว่าการ รักษาเมื่อสุขภาพ เริ่มแย่
ยานพาหนะ	ใช้น้ำมันในการ ขับเคลื่อน	ใช้น้ำมันในการ ขับเคลื่อน มีบางส่วน ที่เริ่มหันมาใช้รถที่ ขับเคลื่อนด้วยไฟฟ้า	ยานยนต์ไร้คนขับ หรือรถยนต์ไฟฟ้า
โซเชียลมีเดีย	มีฟีเจอร์พื้นฐานตาม ความเหมาะสมของ ยุคสมัย	มีฟีเจอร์ใหม่ๆ ที่ ตอบสนองการใช้งาน ในช่วงการระบาดของ โควิด-19	จะมีฟีเจอร์ใหม่ๆ เพื่อตอบสนองการ ใช้งานที่หลากหลาย
สินค้าอุปโภค บริโภค FMCG	เน้นความ สะดวกสบายทั้งของ ผู้ผลิตและผู้บริโภค เริ่มหันมาให้ ความสำคัญกับการ รักษาสิ่งแวดล้อม	เน้นความปลอดภัย จากเชื้อไวรัสโควิด-19	สินค้าที่ผลิตจาก ธรรมชาติปราศจาก สารปรุงแต่งจะเป็น สิ่งที่ผู้บริโภคมองหา ทั้งบรรจุภัณฑ์ที่ ย่อยสลายได้ จะ กลายเป็นเรื่องปกติ
โทรศัพท์มือถือ	มีฟังก์ชันที่เหมาะสม กับยุคสมัย	มีฟังก์ชันที่เหมาะสม และเพิ่มความ สะดวกสบายในช่วง การระบาดของเชื้อ โควิด-19	การอัปเดตนวัตกรรมใหม่ๆ อยู่ เสมอ และหันมาใส่ใจเรื่องสิ่งแวดล้อม

พลังงาน	เน้นการใช้พลังงาน จากน้ำมัน ไฟฟ้าเป็น ส่วนใหญ่	บางส่วนเริ่มหันมา สนใจพลังงานจาก โซลาเซลล์มากขึ้น	พลังงานทดแทน และพลังงาน หมุนเวียนจะทวี ความสำคัญมากขึ้น
เงิน	มีการใช้ทั้งเงินสด กด เงินผ่าน atm บางส่วนใช้ แอปพลิเคชันในการ จ่ายเงิน โอนเงิน	เน้นการจ่ายเงิน โอน เงิน ผ่านแอปพลิเคชัน ทางโทรศัพท์มือถือ	คนจะหันมาใช้จ่าย ผ่าน e-payment

จากสถานการณ์การดำรงชีวิตใน 3 ยุค ทั้งยุคปัจจุบัน Normal ยุค New Normal และ ยุค Next Normal สะท้อนให้เห็นถึงการใช้ชีวิตของคนในสังคมที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นๆ ให้เหมาะสม บางอย่างอาจเกิดแล้วในยุค Normal แต่ยังไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควรหรืออาจเป็นที่รู้จักในวงแคบๆ แต่เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปสิ่งเหล่านั้นอาจเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งจึงเป็นที่นิยมและแพร่หลายและอาจถูกพัฒนาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นเพื่อรองรับการนำไปใช้ในยุค Next Normal เช่น การทำงานหรือการเรียนผ่านระบบออนไลน์ (วีระยุทธ กาญจน์ชูฉัตร, 2564) ซึ่งในยุค Normal การประชุมผ่านระบบออนไลน์ได้มีขึ้นแล้วแต่ยังไม่เป็นที่นิยมเท่าที่ควรจะมีเพียงคนเพียงบางกลุ่มที่ใช้งานผ่านระบบออนไลน์ เมื่อมีการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา COVID-19 ทั่วโลก ประชาชนไม่สามารถเดินทาง หรือรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันได้อันเนื่องมาจากมาตรการป้องกันโรคระบาดทำให้ผู้คนจำนวนมากจำเป็นต้องหันมาใช้ระบบออนไลน์เพื่อเรียนหรือประชุมการทำงานแทน ซึ่งในยุค New Normal นี้ผู้คนจำเป็นต้องหันมาเรียนรู้และสนใจกับการใช้งานระบบออนไลน์มากขึ้นเพราะเป็นสิ่งที่จำเป็นและต้องเรียนรู้ที่จะอยู่กับการทำงานหรือการเรียนผ่านระบบออนไลน์ จากเป็นสิ่งที่ผู้คนไม่ค่อยให้ความสนใจในช่วงที่สามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติ กลายเป็นสิ่งที่จำเป็นและต้องเรียนรู้อย่างเร่งด่วนในช่วงเวลาไม่นาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กเยาวชนที่กำลังศึกษาเล่าเรียนและกลุ่มคนวัยทำงาน ที่จำเป็นต้องอยู่กับสิ่งเหล่านี้ทุกวัน

ในช่วงของการระบาดของเชื้อโรค แม้ปัจจุบันจะมีมาตรการผ่อนคลายเป็นลำดับ สามารถดำรงชีวิตได้ใกล้เคียงปกติมากที่สุดแล้วแต่ระบบ ออนไลน์ กลับยังเป็นที่นิยมและจำเป็นอยู่ ดังนั้นในยุค Next Normal เราอาจได้เห็นและได้ใช้แอปพลิเคชันต่างๆ ที่ทันสมัยและสะดวกสบายต่อโจทย์การใช้ชีวิตของมนุษย์มากขึ้น อันเป็นผลมาจากการพัฒนา ปรับปรุง และแก้ไข ในสิ่งที่ผ่านมาให้ดียิ่งขึ้น เป็นต้น

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงปัจจัยพื้นฐานของสังคมโลกในยุค Next Normal

การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกทำให้เกิดมิติของการพัฒนาให้แก่มนุษยชาติในทุกประเทศโดยรวมสิ่งที่เกิดขึ้นดังกล่าวส่งผลทำให้สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย ในอดีตสังคมไทยได้รับการยกย่องจากชาวต่างชาติในเรื่องความมีวัฒนธรรมที่ดีงามมีความเป็นมนุษยธรรมสูง จากสถานการณ์ความผันผวนของ โลกาวัดันทำให้สังคมไทยมีลักษณะสังคมสภาพไม่ปกติ (Abnormal society) และกลายเป็นสังคมด้นรน (Scrabble society) ในทุกๆ ด้านมากขึ้น

The Next Normal และวาทกรรมกระบวนทัศน์

กระบวนทัศน์เป็นวาทกรรมอีกชุดหนึ่งของข้อความรู้ที่โทมัส คูนท์ (Thomas Kuhn) ผลิตขึ้นมาใช้ในหนังสือ The Structure of Scientific Revolution ปี ค.ศ. 1962 ใช้แทนคำว่า การเปลี่ยนแปลงโดยเนื้อความจะหมายถึงชุดกรอบฐานคิด รูปแบบและแนวทางการศึกษาตามแบบวิธีการวิทยาศาสตร์ซึ่งหนังสือเล่มนี้ส่งผ่านข้อความรู้เชิงการเปลี่ยนแปลงด้านประวัติศาสตร์ ปรัชญา สังคมวิทยาและวิทยาศาสตร์ความรู้ การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในแต่ละยุคแตกต่างกันทั้งนี้มาจากการผลิตชุดฐานคิดมนุษยชาติ (The Production of Thinking) ผู้เขียนขอแบ่งกระบวนทัศน์การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก (ธงชัย สมบูรณ์, 2563) ดังนี้

1. ยุคโบราณ แนวคิดเชิงปรัชญาลัทธิต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม (Actions) ของมนุษยชาติล้วนมาจากความเชื่อในพระเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นผู้กำหนดชะตากรรมให้ดำเนิน

วิถีชีวิตแบบนั้น ฉะนั้นการเซ็นสรวงต่อเทพเจ้าจึงเป็นการ “ติดสินบนต่อเจ้าพนักงาน” มาตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบันถือได้ว่าเป็นการสมยอมอย่างไม่มีเหตุผล

2. ยุควิทยาศาสตร์นิยม ถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งที่ยิ่งใหญ่ของสังคมโลก อาจกล่าวได้ว่าวิทยาศาสตร์คือชุดข้อความรู้ที่แท้จริงที่สามารถนำมาพิสูจน์เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีระบบและมีกระบวนการ ทุกอย่างที่เกิดขึ้นนั้นไม่ได้มีลักษณะแบบบังเอิญแต่มีเป็นไปที่สาเหตุและผลตามมา ด้วยเหตุนี้การค้นพบสิ่งใหม่ทำให้เกิด “ภูมิคุ้มกัน” ทางสังคมของมนุษย์มากขึ้นในทางกลับกันความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์นิยมกลับทำให้จิตใจของมนุษย์ผุ่กร่อนมากยิ่งขึ้น ยุคนี้มีการทดลองและทดสอบมากมายโดยบางครั้งถึงกับใช้ชีวิตมนุษย์เป็นเดิมพันเพื่อการทดลองเพื่อการค้นพบมนุษย์กลายเป็นทาสของวิทยาศาสตร์อย่างไม่รู้ตัว ผลของวิทยาศาสตร์นิยมทำให้เกิดวาทกรรมการแบ่งขั้วของสังคมอย่างชัดเจนเกิดบริบทที่เรียกตนเองว่ากลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วและมองกลุ่มประเทศอื่นที่ไม่เหมือนตนว่ากลุ่มด้อยพัฒนาจากการแบ่งขั้วดังกล่าวส่งผลต่อการย้ายและการเอาเปรียบซึ่งกันและกันที่สุดในที่สุด

3. ยุคพลังสงคราม ถึงแม้ว่าสังคมของมนุษยชาติจะเกิดสภาพสงครามตลอดเวลา แต่ภาพที่เป็นจริงสงครามโลกทั้งครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 นั้นเป็นสงครามที่มีความรุนแรงและส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่ที่สุด เมื่อสิ้นสุดสงครามกระบวนการทัศน์ของวาทกรรมชุดการส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างชาติจึงเกิดขึ้นในปริณทลข้อความรู้ที่ว่า “ในสงครามไม่มีผู้ที่จะชนะอย่างแท้จริง สงครามสร้างความหายนะให้มวลหมู่มนุษยชาติโดยรวม” ผลที่ตามมา จึงเกิดองค์การสหประชาชาติ (United Nations) เพื่อสร้างสันติภาพให้กับมนุษยชาติโดยรวมยุคพัฒนาประชาคมโลกทุกมิติ เป็นยุคที่มนุษยชาติหันมาปรับรื้อโครงสร้าง (Deconstruct) กรอบฐานคิดและมุมมองแบบใหม่ การพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainability) และสังคมความสุขมวลรวม (Green and Happiness society) กลายเป็นวาทกรรมที่มีความสำคัญมากขึ้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้งด้านการรู้หนังสือการปราศจากโรคภัยและการกินดีอยู่ดีจึงเป็นวาระแห่งชาติที่ทุกรัฐชาติให้การตระหนักมากขึ้น

4. ยุคพลังสร้างสรรค์เทคโนโลยี หลังจากยุคพลังสงครามทำให้มนุษย์เริ่มเข้าใจว่าเทคโนโลยีมีบทบาททั้งทางตรงและทางอ้อมมากขึ้นกับการดำเนินชีวิตและช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ได้ดียิ่งขึ้นในยุคนี้จึงมีการผลิตเทคโนโลยีและความรู้ชุดต่างๆ เพื่อการพัฒนาทั้งความรู้ทางด้านการแพทย์และสาธารณสุข การค้นพบยาปฏิชีวนะที่สามารถยืดและช่วยชีวิตของ

มนุษย์ชาติให้ยาวขึ้น การติดต่อสื่อสารและการคมนาคมมีการใช้ระยะเวลาที่สั้นลง เทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์กลายเป็นปัจจัยสำคัญพื้นฐานในการใช้ชีวิตของผู้คน ในยุคนี้มีคำต่างๆ เกิดขึ้นมากมายเช่น สังคมข้อมูลความรู้ สังคมดิจิทัล เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า แต่ละยุคจะมีวิถีการดำรงชีวิตที่แตกต่างกันซึ่งการก้าวผ่านแต่ละยุคจะมีทั้งข้อดี ข้อเสีย บางอย่างเป็นไปในทางที่ดีขึ้น บางอย่างเป็นไปทางที่แย่ลง ในอดีตวิถีชีวิตมนุษย์เป็นไปอย่างเรียบง่ายใช้ชีวิตส่วนใหญ่ใกล้ชิดกับธรรมชาติแต่ในยุคแรกๆ ประชาชนจะเชื่อในเรื่องลึกลับที่ไม่สามารถมองเห็นหรือพิสูจน์ได้แต่ผู้คนในยุคปัจจุบันจะไม่ค่อยเชื่อในเรื่องนี้แต่จะสนใจในเรื่องของเทคโนโลยีที่ช่วยอำนวยความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต แต่ทั้งนี้การเปลี่ยนผ่านทุกอย่างเป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไปกระทั่งพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไป

อนาคตสังคมไทยกับ The Next Normal

ภูมิคุ้มกันทางสังคมถือว่าเป็นเรื่องท้าทายมากกับสภาพของประเทศไทยที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้นี้ ฉะนั้นทุกคนต้องหันมาไตร่ตรองเชิงวิเคราะห์ให้มากขึ้นเพื่อให้สังคมไทยสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีความสุขและไม่เกิดสภาพชะงักงันแต่อย่างใดซึ่งสามารถทำได้ (ธงชัย สมบูรณ์, 2563) ดังนี้

1. ด้านสังคมวัฒนธรรม คนไทยมีแนวโน้มของการใช้พฤติกรรมเสี่ยงมากขึ้นขาดความมีวินัยและใส่ใจในภาพรวมของสังคมมีปัญหาด้านคุณภาพเกือบทุกช่วงวัย ยิ่งไปกว่านั้นสิ่งที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์คือขาดการพินิจพิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ ทางสังคมที่เกิดขึ้นมีความเปราะบางอ่อนไหวในการเลือกใช้ชีวิตซึ่งส่งผลทำให้พฤติกรรมในการใช้ชีวิตประจำวันไม่มีคุณภาพที่ดีเท่าที่ควร ด้วยเหตุนี้ภูมิคุ้มกันของสังคมทางด้านนี้จะต้องถูกปลูกฝังจากสถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาเป็นหลักรัฐจะต้องไม่เพิกเฉยกับครอบครัวในทุกระดับที่ผ่านดูเหมือนว่ารัฐ “ยังเข้าไม่ถึง” กับคำว่าครอบครัวแบบไทยแท้ การส่งมอบความศักดิ์สิทธิ์ยังอยู่ใน

กลุ่มครอบครัวที่มีอำนาจทางสังคมรวมทั้งครอบครัวที่มีชื่อเสียงส่วนครอบครัวเกษตรกรหรือชนชั้นกลางที่เป็นมวลสารส่วนใหญ่ของประชากรประเทศยังไม่ได้รับ “คุณค่า” เท่าที่ควร ภูมิคุ้มกันที่จะเกิดขึ้นนั้นควรอยู่ในกระบวนการที่สนับสนุนซึ่งกันและกันคือ ความพอเพียง ความมีระเบียบวินัยและคุณธรรม จิตสาธารณะและความรับผิดชอบ

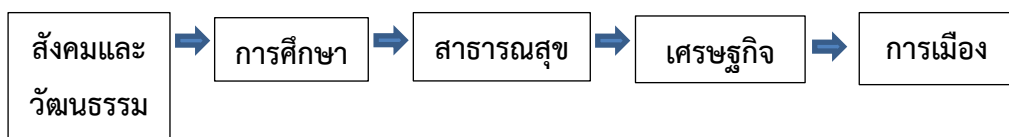
2. ด้านการศึกษา ปรากฏการณ์ New Normal นี้ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในทุกระบบและทุกระดับ สถานศึกษาบางแห่งได้นำวิกฤตที่เกิดขึ้นสร้างโอกาสให้กับตนเอง การจัดการเรียนรู้ภายใต้ทฤษฎี Learn from Home โดยการใช้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนจึงขึ้นอยู่กับระบบออนไลน์เป็นสำคัญอย่างไรก็ตาม หากได้ตรวจสอบพิจารณาให้รอบคอบแล้วการเรียนการสอนแบบนี้คงเหมือนลักษณะ “การรับประทานอาหารตอนกลางคืนแต่ลืมเปิดไฟ” ผู้รับประทานรับรู้รสชาติของอาหารแต่ขาดรสชาติของการรับประทาน ซึ่งดูไม่แตกต่างกับบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์ปัจจุบันแต่อย่างใดทั้งสิ้น การสร้างภูมิคุ้มกันที่เป็นทางออกในการจัดการศึกษาของชาตินั้นควรมีระบบการเข้าถึงช่องสัญญาณสื่อสารที่สะดวกสบายและที่สำคัญรัฐชาติต้องลงทุนการศึกษาทางด้านเทคโนโลยีเพื่อช่วยการเรียนรู้มากกว่านำงบประมาณไปใช้ในการป้องกันประเทศกับอาวุธที่ไม่สมควรจัดซื้อยิ่งไปกว่านั้นสถาบันการศึกษาทุกที่ที่ต้องช่วยกันพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณลักษณะเป็น “ผู้คล่องแคล่วทางการจัดการเรียนรู้”

3. ด้านสาธารณสุข กระบวนทัศน์ในสังคมยุค The Next Normal ผู้นำรัฐชาติจะต้องเป็นผู้ “ตื่นรู้ ตื่นตระหนกและตื่นรับผิชอบ” กล่าวคือต้องรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของพยาธิวิทยาและโรคภัยที่เกิดขึ้นทั้งที่เกิดจากสภาพทางชีวภาพและกายภาพของสังคม การตื่นตระหนกในข้อมูลข่าวสารหรือการป้องกันและการรักษาสุขสภาวะที่ดีทั้งของตนเองและส่วนรวม การตื่นรับผิชอบคือความรู้สึกนึกคิดถึงผลดีที่จะตามมาตัวอย่างเช่น ข้อเสนอแนะของบุคลากรทางการแพทย์ที่เกี่ยวกับสภาวะอนามัยต่างๆ หากผู้คนในรัฐชาติปฏิบัติตนเองให้เป็นผู้ตื่นรับผิชอบในตนเองก่อนเท่ากับเป็นผู้รับผิชอบประเทศชาติโดยรวม

4. ด้านเศรษฐกิจ สังคมต้องช่วยกันปลูกฝังเรื่องการใช้จ่ายเบื้องต้นของผู้คน สร้างวิถีคิดที่อยู่บนหลัก อะไรบ้างที่จะช่วยลดค่าใช้จ่ายในครอบครัวลงได้ สร้างฐานเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นเสาเข็มที่มั่นคงของทุกครอบครัวนี้ การทำงานของภาครัฐต้องมองว่า การกักเงินเงินจากต่างประเทศมาใช้แก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้นมิใช่การสร้างคะแนนนิยม หากเป็นการสร้าง

กรรมร่วมที่ยาวนานการกู้ยืมเงินทางด้านเศรษฐศาสตร์เป็นการลงทุนมิใช่ “การเยียวยา” แต่อย่างใด การกู้เงินจากต่างประเทศให้น้อยที่สุด แต่นี้หากมีความจำเป็นนั้นจะต้องเป็นการกู้มาเพื่อการพัฒนาที่แท้จริงเท่านั้นก็จะมีคำถามที่ตามมาว่า “อีกกี่ร้อยปีหนี้สินของชาติจะหมดไป?” ชาติต้องช่วยกันคิดถึงบทบาทของผู้คนที่สร้างหนี้สินหรือสร้างทรัพย์สินให้มากขึ้น ทั้งนี้ การรื้อฟื้นหรือการคงอยู่ทางด้านเศรษฐกิจ (Economic persistence) จะต้องพิจารณาถึงการออมของผู้คนด้วย

5. ด้านการเมือง ในสังคมแบบปกติข้างหน้านั้นการเมืองต้องถูกลอกคราบจากวาทกรรมที่ว่าการเมืองเป็นเรื่องผลประโยชน์ นักการเมืองทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศต้องหันมาสนใจในวาทกรรมใหม่ที่ว่า “การเมืองเป็นเรื่องการรักษาผลประโยชน์ของชาติ” ฉะนั้น ผู้ที่ก้าวเข้ามาเป็นตัวแทนของประชาชนต้องถามตนเองก่อนว่ามีสามัญสำนึกทางการเมือง (Political consciousness) มากน้อยเพียงใดหรือเป็นบุคคลที่ถึงพร้อมด้วยจิตเพื่อส่วนรวมหรือเพื่อส่วนตนเองก็จะทำให้รูปแบบการบริหารจัดการทางการเมืองเข้าถึงความจริงสูงสุดของคำว่า การเมืองคือแก่นแกนของประชาชนมิใช่ของใครคนใดคนหนึ่ง อนึ่ง นักการเมืองในสังคม The Next Normal นั้น ต้องเคารพการกระทำที่เหมาะสมของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งและที่สำคัญอย่าทำร้ายกันด้วยระบบอาวุธเป็นเด็ดขาด

สิ่งที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับสังคมไทยในยุค Next Normal คาดว่าบางอย่างจะเป็นไปในทางที่ดีขึ้น พัฒนาขึ้น แต่บางอย่างอาจเป็นไปในทางที่แย่ลง เช่น ในเรื่องของวัฒนธรรม วัฒนธรรมบางอย่างอาจสูญหายไปอันเนื่องมาจากการไม่สนใจและไม่ให้ความสำคัญ แต่อาจได้เห็นวัฒนธรรมใหม่ๆ เข้ามาแทนที่วัฒนธรรมเก่าซึ่งอาจเกิดความขัดแย้งกันระหว่างคนรุ่นใหม่และคนรุ่นเก่าได้ ด้านการศึกษาการเข้าเรียนในห้องอาจไม่จำเป็นดังเช่นในอดีตแต่การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบออนไลน์จะเข้ามาแทนที่เพราะไม่จำกัดในเรื่องของเวลาและสถานที่ ด้านสาธารณสุขจำเป็นต้องพัฒนาตลอดเวลาเพราะปัจจุบันมีโรคใหม่ๆ เกิดขึ้นมากอันเนื่องมาจากหลายปัจจัยไม่ว่าจะเป็นจากอาหารการกิน สิ่งแวดล้อม มลพิษ ล้วนแต่ส่งผลให้เกิดโรคทั้งสิ้น

ด้านเศรษฐกิจ การระบาดของโรคในครั้งนี้ทำให้ประชาชนส่วนหนึ่งได้รับวิกฤติในชีวิตอย่างร้ายแรง เช่น เสียชีวิต เจ็บป่วย ตกงาน แต่ในขณะที่บางส่วนได้นำวิกฤติในครั้งนี้มาปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตให้ดีขึ้น เช่น การปรับเปลี่ยนอาชีพ การปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานให้ดีขึ้น ด้านการเมือง ผู้ที่จะเข้ามาทำงานด้านการเมืองในอนาคตควรมีจุดยืนที่ชัดเจนว่าจะทำอะไรเพื่อประชาชน ควรวัดกันที่ความสามารถไม่ใช่มาจากความเป็นเครือญาติหรือเส้นสาย การทำงานต้องโปร่งใส และตรวจสอบได้เพราะปัจจุบันประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ดังนั้นการตรวจสอบจึงสามารถทำได้ง่าย

สรุป

สังคมยุค Next Normal เป็นสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงส่วนหนึ่งมาจากการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา COVID-19 ที่วิถีชีวิตของประชาชนทั่วโลกต่างเปลี่ยนแปลงไปโดยไม่ได้มีการวางแผนหรือเตรียมตัวมาก่อน ไม่มีใครคาดคิดว่าการระบาดครั้งนี้จะรุนแรงและสร้างความเสียหายอย่างมหาศาล บางคนสามารถปรับตัวและเรียนรู้ที่จะอยู่ท่ามกลางโรคระบาดได้แต่บางส่วนไม่สามารถปรับตัวได้ทำให้เกิดความสูญเสียในหลายๆ ด้าน วิถีการดำรงชีวิต การทำงาน การเรียน ต้องปรับเปลี่ยนอย่างกะทันหัน การทำงานและเรียนที่บ้านเป็นสิ่งที่หลายคนต้องเรียนรู้และปรับตัว เทคโนโลยีเข้ามามีอิทธิพลและมีความจำเป็นอย่างมาก เพราะผู้คนหลีกเลี่ยงที่จะออกจากบ้านและพบปะสังสรรค์กันอันเนื่องมาจากความปลอดภัยด้านสุขภาพ สิ่งที่จะสามารถทำได้คือการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยให้ผู้คนสามารถติดต่อกันได้ใกล้เคียงกับการดำรงชีวิตแบบปกติมากที่สุด ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวมีทั้งด้านดีและด้านที่ไม่ดี มีทั้งคนที่ชอบและคนที่ไม่ชอบ บางส่วนมองว่าวิกฤติครั้งนี้เป็นโอกาสในการทำสิ่งใหม่ๆ ที่ดีขึ้นแต่ในทางตรงกันข้ามบางส่วนข้ามวิกฤติครั้งนี้ได้สร้างความเสียหายอย่างมหาศาลไม่ว่าการเสียชีวิต เสียทรัพย์สิน เสียอาชีพ ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา การปรับตัวและการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ (กองบรรณาธิการ The 101 World, 2564) เป็นสิ่งจำเป็นเพราะบางสถานการณ์ไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่าจะเกิดขึ้นหรือไม่แต่การเตรียมตัวให้พร้อมมากที่สุดเป็นสิ่งจำเป็นซึ่งบทเรียนจากการระบาดครั้งนี้จะเป็นประสบการณ์ให้ผู้คน

ได้เรียนรู้ว่าควรต้องทำอะไร อย่างไร ซึ่งวิถีการดำรงชีวิตแบบ Next Normal ในปัจจุบันอาจเป็นสิ่งที่ล้ำสมัยในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กองบรรณาธิการ. (2563). THE NEXT NORMAL กับปัจจัยพื้นฐาน 10 ประการ. BOT พระสยาม MAGAZINE ฉบับที่ 6 เดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม 2563.
- กองบรรณาธิการ The 101 World. (2564). ‘โรคใหม่’ สร้าง ‘โลกแห่งการเรียนรู้ใหม่’ : อนาคตการศึกษาไทยยุคหลัง COVID-19. สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.eef.or.th/future-of-thai-education-after-covid19/>.
- Thaipfa. (2566). NEXT NORMAL วิถีปกติก้าวต่อไปของธุรกิจไทยภายใต้วิถีชีวิตปกติใหม่ NEW NORMALท่ามกลางวิกฤต COVID. สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม 2566 จาก <https://www.thaipfa.co.th/news/view/192>.
- ชัยทวี เสนะวงศ์. (2564). People Management: Next Normal. สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.khonatwork.com/post/people-management-next-normal>.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2565). การทำงานแบบไหนตอบโจทย์ ตรงใจ ในยุค NEXT NORMAL. สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.bot.or.th/Thai/BOTMagazine/Pages/25650395theknowledgeworknextnormal.aspx>.
- ธงชัย สมบูรณ์. (2563). The Next Normal ภูมิคุ้มกันของสังคมไทยในอนาคต. สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม 2566 จาก <http://doh.hpc.go.th/bs/topicDisplay.php?id=394>.
- พนัส จันทศรีทอง. (2565). ชีวิตถัดไปกับการศึกษา. วารสารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. ปีที่ 5 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2565 หน้า 25-36.
- พระครูธรรมศุท (สุทธิพจน์ สุทธิวจโน), ญัฐหทัย นิรัตติย์, นางสาวณัฐชยา กำแพงแก้ว. (2564). การดำรงชีวิตวิถีใหม่ตามแนวพระพุทธศาสนา. วารสารศึกษาศาสตร์ มมร ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (เดือนมกราคม - มิถุนายน 2564) ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 หน้า 199-211.

วีระยุทธ กาญจน์ชูฉัตร. (2564). มองความท้าทายด้านเศรษฐกิจและการศึกษาจาก COVID-19. สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2566 จาก <https://www.eef.or.th/future-of-thai-education-after-covid19/>.